

ΟΙ ΝΕΕΣ ΓΕΩΠΟΛΙΤΙΚΕΣ ΠΡΟΟΠΤΙΚΕΣ ΣΤΗ ΝΟΤΙΟΑΝΑΤΟΛΙΚΗ ΜΕΣΟΓΕΙΟ ΚΑΙ Η ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΕΞΩΤΕΡΙΚΗ ΠΟΛΙΤΙΚΗ

ΙΩΑΝΝΗΣ Θ. ΜΑΖΗΣ

Καθηγητής Γεωπολιτικής Ιονίου Πανεπιστημίου (F.R.S.A.)

Η ηθική πλευρά του ζητήματος, όπως και το ανακύψαν ζήτημα του σεβασμού των διεθνών θεσμών και της διεθνούς νομιμότητος από πλευράς της βρετανο-αμερικανικής συμμαχίας έχει νομίζουμε αναλυθεί και απαντηθεί –και μάλιστα έντονα– από τους λαούς όλου του κόσμου και βεβαίως και από τον ελληνικό λαό σύσσωμο.

Το ζήτημα όμως της γεωπολιτικής αναλύσεως αναφορικώς με την κατάσταση η οποία θα προκύψει μετά από τις πολεμικές επιχειρήσεις και ιδιαιτέρως οι επιπτώσεις και επιδράσεις της στην ελληνική πολιτική άμυνας και ασφάλειας πρέπει να είναι αποτέλεσμα νηφάλιας σκέψης, με γνώμονα πάντοτε τα εθνικά συμφέροντα.

Το γενικό, μετά Ιράκ, γεωπολιτικό πλαίσιο στην νοτιοανατολική Μεσόγειο

Το μεταπολεμικό τοπίο διαγράφεται ως εξής:

1. Το Νέο Ιράκ θα αποτελείται μάλλον από τρία ομόσπονδα κρατίδια τα οποία θα αντιστοιχούν κατά το μάλλον ή ήττον στα αντίστοιχα οθωμανικά Σαντζάκια της Μοσούλης (Βόρειο Ιράκ) με κουρδικούς σουνιτικούς πληθυσμούς της τάξεως των 4.000.000 ατόμων, της Βαγδάτης (Κεντρικό Ιράκ) με σουνιτικούς αραβικούς πληθυσμούς της φυλής των Τακρίτι, της φυλής του Σαντάμ Χουσεϊν της τάξεως του 1.500.000 και της Βασόρας (Νότιο Ιράκ) με σιιτικούς αραβικούς πληθυσμούς της τάξεως των 11.500.000 ατόμων.

2. Το Σαντζάκι του Βορείου Ιράκ θα εξελιχθεί από όσο δείχνουν τα πράγματα σε ομόσπονδο αυτόνομο κουρδικό κράτος και μάλιστα υπό την «προστασία» της Βρετανίας και κυρίως των ΗΠΑ. Οι διαθέσεις αυτές έγιναν αισθητές και από την μη αποδοχή από την αμερικανική πλευρά της αναμίξεως της Τουρκίας στα συμβαίνοντα στην περιοχή αυτή. *Η κουρδική αυτή ομόσπονδη κρατιδιακή οντότητα θα εξελιχθεί, την προσεχή δεκαετία, για τις ΗΠΑ ως «νέο Ισραήλ» αναφορικός με την ποιότητα των διμερών σχέσεων και της στρατηγικής συνεργασίας.*

3. Το κουρδικό αυτό κρατίδιο –του μεγέθους της Σκωτίας– έχει τα σημαντικότερα αποδεδειγμένα κοιτάσματα αργού πετρελαίου (ποιοτικώς και ποσοτικώς) στην ιρακινή επικράτεια και είναι προς το συμφέρον των δύο αυτών δυνάμεων να έχουν το έλεγχό τους. Το φημισμένο για την χαμηλή περιεκτικότητά του σε θείο, άρα υψηλότατης ποιότητας πετρέλαιο του Κιρκούκ (Light Kirkuk) είναι επίσης γνωστό και ποθητό λόγω του χαμηλότατου κόστους εξορύξεώς του που φθάνει μόλις το ένα δολάριο το βαρέλι. Συγκριτικώς αναφέρω ότι τα πετρέλαια του Ομάν και της Μαλαισίας, που θεωρούνται επίσης χαμηλού κόστους εξορύξεως, εγγίζουν τα 5 δολάρια το βαρέλι, ενώ τα πετρέλαια της Βόρειας Θάλασσας εγγίζουν τα 16 δολάρια το βαρέλι και τα αμερικανικά αποθέματα ξεπερνούν τα 20 δολάρια το βαρέλι.

4. Ο πετρελαιαγωγός Μοσούλης –Ιορδανίας– Χάιφας (Ισραήλ) θα επαναλειτουργήσει με *απόλυτη αναβάθμιση του Ισραήλ ως σημαντικότετου, διεθνούς εμβελείας στρατηγικού ενεργειακού συντελεστή.* Η αναβάθμιση αυτή του Ισραήλ και η ταυτόχρονη υποβάθμιση της «Τουρκίας των στρατηγών» ενισχύει σε μεγάλο βαθμό και το κουρδικό στοιχείο στην περιοχή, όπως και αναδεικνύει το υπό δημιουργία κουρδικό κράτος στο Βόρειο Ιράκ (Σαντζάκιο της Μοσούλης) σε επίσης σημαντικότετο παράγοντα προβολής ισχύος των ΗΠΑ στη Μέση Ανατολή. Οι συνεπαγωγές για το μέλλον των στρατηγικών ισορροπιών στην περιοχή της Μέσης Ανατολής με δεδομένα τα ανωτέρω αλλά και την άκρως θετική στάση της Ιορδανίας προς τις ΗΠΑ είναι σχεδόν προφανείς, δηλαδή:

4.1. Δεν θα είναι πλέον δυνατή η άσκηση εκβιαστικής εξωτερικής πολιτικής από πλευράς Τουρκίας προς τις ΗΠΑ. Πολιτική η οποία έχει και τα γνωστά αρνητικά επακόλουθα για τα ελληνικά εθνικά συμφέροντα στα ζητήματα της Κύπρου και των μονομερών τουρκικών διεκδικήσεων στο Αιγαίο. Επίσης, αν δεχθούμε την, ανυπόστατη κατά τα άλλα, άποψη ότι οι τούρκοι στρατιωτικοί δεν ήσαν σε θέση να υπαγορεύσουν στο κόμμα του κ. Ερντογάν μια πολιτική η οποία θα εξυπηρετούσε τους αμερικανούς στο

«Βόρειο Μέτωπο» κατά την πρόσφατη σύγκρουση, τότε θα πρέπει να παραδεχθούμε ότι αποδεικνύεται περιτράνως η αδυναμία της γείτονος να συμπαρασταθεί στις ΗΠΑ όταν οι τελευταίες θίγουν τα φιλοϊσλαμικά αισθήματα των ισλαμικών τουρκικών μαζών. Το συμπέρασμα λοιπόν που προκύπτει αβιάστως είναι ότι, ούτως ή άλλως, η Τουρκία *δεν είναι χρήσιμη για τις ΗΠΑ εάν και όταν αυτές ευρίσκονται σε συγκυρία θερμής αντιπαραθέσεως με το μεσανατολικό ριζοσπαστικό πολιτικό ισλάμ.*

4.2. Το γεγονός ότι το Κουρδικό Κράτος του Βόρειου Ιράκ, κυριολεκτικώς και μεταφορικώς, με άρρηκτους πλέον δεσμούς συμφερόντων με το Ισραήλ (αγωγός Μοσούλης-Χάιφας, κοινή στρατηγική, συμμαχική σύνδεση ασφαλείας των δύο κρατών με τις ΗΠΑ, άμεσα και ζωτικά συμφέροντα και των δύο κρατών με την Ιορδανία) υποβαθμίζει σε σημασία και σπουδαιότητα την αμυντική συμφωνία Τουρκίας-Ισραήλ, διότι το απαραίτητο στρατηγικό βάθος για την άμυνα του Ισραήλ σε περίπτωση θερμής ρήξεως με την Τουρκία θα είναι δυνατόν να παρέχεται από τα εδάφη του νέου κουρδικού κρατιδίου της Μοσούλης, των μελλοντικών αμερικανικών βάσεων στο Νέο Ομόσπονδο Ιράκ και, σε διάστημα λιγότερο της πενταετίας, από τα εδάφη της Ιορδανίας. Επίσης με δεδομένη την ισχύ του αμερικανικού παράγοντος στην περιοχή λόγω του ελέγχου που ασκεί στο Αφγανιστάν, στο Ιράκ, στην Ιορδανία και της στενότερης σχέσεως των ΗΠΑ με το Ισραήλ, Η Συρία δεν μπορεί να επιμείνει στην αντι-ισραηλινή της θέση επί μακρόν με αποτέλεσμα οι πάλαι ποτέ «θερμοί κίνδυνοι» για το Ισραήλ να μην ισχύουν πλέον. Αυτό δηλώνει δύο πράγματα: α) οι απαιτήσεις του Ισραήλ για εξασφάλιση στρατηγικού βάθους τις οποίες εκάλυπτε μέχρι σήμερα μέσω των τουρκικών εδαφών στην τουρκική πλευρά των τουρκοσυριακών συνόρων δεν είναι πλέον του αυτού μεγέθους και μειούνται μέχρις εξαφανίσεως και β) τούτου δεδομένου, η στρατηγική σημασία της Τουρκίας για το Ισραήλ μειούται επίσης τουλάχιστον κατά το αμυντικό της μέρος διατηρώντας ουσιαστικά μόνον την οικονομική της πλευρά.

4.3. Το ζήτημα, τώρα, των σχέσεων Ιορδανίας-Ισραήλ, θα πρέπει να εξετασθεί σε σχέση με δύο σημαντικότερα στοιχεία του μεσανατολικού λαβυρίνθου. Πρώτον, οι εξελίξεις στις σχέσεις μεταξύ Συρίας - ΗΠΑ με κύριο γνώμονα την πάταξη των ισλαμιστικών οργανώσεων της Χεζμπολάχ και της Χαμάς, όπως και των εξτρεμιστικών παλαιστινιακών οργανώσεων που απολαμβάνουν ασυλίας αλλά και ορμώνται από τα εδάφη της Συρίας και του πολιτικού της εξαρτήματος, του Λιβάνου. Με δεδομένη την επιδειχθείσα αμερικανική αποφασιστικότητα για ολοκλήρωση του έργου της πατάξεως του ριζοσπαστικού πολιτικού ισλάμ στην περιοχή της Μέσης Ανατολής και των διατυπωθεισών αμερικανικών προειδοποιήσεων προς την Δαμα-

σκό σχετικά με το ρόλο και τη στάση της τελευταίας στην ενίσχυση της τρομοκρατίας, η Συρία θα αναθεωρήσει ριζικά την μέχρι τώρα στάση της ως προς το θέμα αυτό. Άλλωστε, το αντάλλαγμα, όπως έχουμε πολλάκις αναφέρει κατά το παρελθόν, θα είναι σημαντικό: *η επιστροφή από το Ισραήλ στη Συρία των υψιπέδων του Γκολάν*. Η υπόθεση του Γκολάν είναι σημαντική για τη Δαμασκό όχι μόνο στο πεδίο της εθνικής δικαιοσύνης και υπερηφάνειας. Είναι σημαντική και για το ότι η Δαμασκό πλέον θα ικανοποιεί *μέγα μέρος των αναγκών της σε υδάτινους πόρους λόγω της διαχείρισης των πηγών του Ιορδάνη οι οποίες ευρίσκονται στα εδάφη αυτά*.

4.4. Η Συρία, με δεδομένη τη σχέση Κούρδων - ΗΠΑ - Ισραήλ θα αποτινάξει πολλές από τις σημερινές δουλείες, εξαρτήσεις και φοβίες που έχει αναπτύξει με την μέχρι πριν τον πόλεμο στο Ιράκ, ισχυρή γεωπολιτικής Τουρκία. Η νέα σχέση της Συρίας με τις ΗΠΑ και το Ισραήλ, μετά την επιστροφή εκ μέρους του Τελ Αβίβ των Υψωμάτων του Γκολάν, θα της επιτρέψει να διεκδικήσει από την Τουρκία τα 750 κυβικά μέτρα/sec νερό εκ των υδάτων του Ευγράτη, τα οποία της είναι πολύτιμα για την αγροτική και βιομηχανική της ανάπτυξη. Προκύπτει λοιπόν αβιάστως ότι τα κέρδη της Συρίας, εάν δεχθεί να αλλάξει νοοτροπία απέναντι στις ΗΠΑ και στο Ισραήλ, θα είναι πολλαπλά.

Η διαδικασία βεβαίως αυτή θα ολοκληρώνεται και η Συρία θα προχωρεί σε όλο και σημαντικότερες αναθεωρήσεις της μέχρι σήμερα δύσκαμπτης στάσεώς της απέναντι στις ΗΠΑ, αναλόγως με την πρόοδο των διαδικασιών επανιδρύσεως του κράτους του Νέου Ιράκ και της αποκαταστάσεως των οικονομικών, κοινωνικών και πολιτικών δομών του. *Και αυτό διότι, η αμερικανική επιρροή στο Ιράκ, άρα και στη Μέση Ανατολή, θα αυξάνεται αναλόγως με τις προόδους στο θέμα της ευημερίας του ιρακινού λαού*.

4.5. Η προσπάθεια προσεγγίσεως της Γαλλίας, Ρωσίας, Γερμανίας με τις ΗΠΑ, όπως αυτή έγινε αισθητή τη νύχτα της 21ης προς την 22α Μαΐου 2003, με την υπερψήφιση της άρσεως της καταστάσεως του εμπάργκο πετρελαίου η οποία είχε επιβληθεί στο σανταμικό Ιράκ καταδεικνύει το γεγονός ότι:

- i) όχι μόνον οι οικονομικές προϋποθέσεις για την ανασυγκρότηση του ιρακινού κράτους δημιουργούνται πλέον ολοταχώς με την συναίνεση των πρώην «ειρηνιστών»,
- ii) όχι μόνον το μέγα μέρος των συμβολαίων των «ειρηνιστών» εξασφαλίζεται από την Ουάσιγκτον,
- iii) αλλά και βαθμιαίως δημιουργείται το πολιτικό εκείνο κλίμα που δίδει στις ΗΠΑ την ηθική δυνατότητα να διαχειρισθεί με ευχέρεια την ανοικοδόμηση (πολιτική και οικονομική) του Ιράκ.

Αυτό το κλίμα θα λειτουργήσει θετικά και για ένα άλλο μεγάλο, το σημαντικότερο ίσως από γεωπολιτικής απόψεως για την περιοχή, ζήτημα: το Παλαιστινιακό.

5. Η νέα παλαιστινιακή κυβέρνηση με τον μετριοπαθή Πρωθυπουργό κ. Μαχμούτ Αμπάς (Αμπού Μάξεν) η οποία απολαμβάνει της αμερικανικής και ευρωπαϊκής εμπιστοσύνης αλλά και της ισραηλινής ανοχής προχωρεί με τη σχετική συναίνεση¹ της κυβέρνησεως Σαρόν στο πεδίο των διαπραγματεύσεων του «οδικού Χάρτη» του Κουαρτέτου (ΟΗΕ, Ευρωπαϊκή Ένωση, ΗΠΑ, Ρωσία)².

Το κλίμα είναι πρόσφορο για την ουσιαστική επίλυση των διαφορών ιδιαίτερα αν ληφθούν υπόψη εξελίξεις όπως:

i) Η Συρία να έχει ικανοποιηθεί με τα προαναφερθέντα ανταλλάγματα και να παύσει την παρεχόμενη από αυτήν ανοχή προς τις ισλαμιστικές τρομοκρατικές οργανώσεις της Χαμάς και της Χεζμπολάχ, ωθώντας τις να ακολουθήσουν την νόμιμη πολιτική οδό εγκαταλείποντας τις παραστρατιωτικές τρομοκρατικές μεθόδους.

ii) Λόγω της ανωτέρω συριακής μεταστροφής, το Ισραήλ θα παύσει να υποφέρει και να ανησυχεί για τρομοκρατικά κτυπήματα στα εδάφη του και από την περιοχή του Νοτίου Λιβάνου (που ελέγχεται από τη Συρία) όπου εδρεύει δια στρατοπέδων της η Χεζμπολάχ.

iii) Τα νέα οικονομικά κίνητρα λόγω της ελεύθερης διακίνησης των ιρακινών πετρελαίων, και μέσω Ισραήλ, τα οποία θα προσφέρουν νέες θέσεις εργασίας και νέες ευκαιρίες και για τους άραβες κατοίκους του Ισραήλ, όπως και για τους εποίκους οι οποίοι θα υπερβούν τα υπερεθνικιστικά τους σύνδρομα λόγω της ανασφαλείας η οποία δημιουργείται στις εθνικές αυτές και κοινωνικές ομάδες λόγω της μέχρι της πρό του πολέμου καταστάσεως.

iv) Η συντηρητική κυβέρνηση του κ. Σαρόν είναι η μόνη ικανή να προβεί σε θαρραλέα πολιτική εκατέρωθεν συμβιβασμών χωρίς αντιδράσεις από την αντιπολίτευση του Εργατικού Κόμματος.

6. Το Ιράν θα αναθεωρήσει βαθμιαία το ρόλο του ως προς το ζήτημα της ανοχής του σε ριζοσπαστικές ισλαμιστικές οργανώσεις, δεχόμενο και τις

1. Διευτώθησαν 14 επιφυλάξεις από ισραηλινής πλευράς στον «οδικό χάρτη» αλλά η Ουάσιγκτον διαβεβαίωσε ότι «θα ληφθούν υπόψη οι ανησυχίες της ισραηλινής πλευράς κατά την εφαρμογή του σχεδίου».

2. Το ισραηλινό υπουργικό συμβούλιο ενέκρινε τον «οδικό τρόπο» στις 25-5-2003 με 12 ψήφους υπέρ, 7 κατά και 4 αποχές.

δέουσες προτροπές από την ικανοποιηθείσα, ως προς τα «ιρακινά» της συμβόλαια και πιστώσεις, Ρωσία. Σημαντικότερο ρόλο θα διαδραματίσει και η διαχείριση από αμερικανικής πλευράς του φλέγοντος ζητήματος των σιτών του ιρακινού Νότου, οι οποίοι θα λειτουργήσουν ως θετικοί καταλύτες για τις μεταξύ ΗΠΑ - Ιράν - Ισραήλ σχέσεις.

7. Η δίκαια και βιώσιμη λύση του Κυπριακού ζητήματος, στο πλαίσιο αυτών των εξελίξεων στο μεταπολεμικό Ιράκ που θα έχουν ως μοιραία συνεπαγωγή την αίσθηση ασφαλείας του κράτους του Ισραήλ στην περιοχή του και με πρόσθετο δεδομένο την αλλαγή αντιλήψεων των ισχυροτέρων αραβικών κρατών στην περιοχή, όπως και την προαναφερθείσα υποβάθμιση των τουρκικών δυνατοτήτων εκβιαστικών διλημάτων, είναι πλέον δρομολογημένη. Ιδιαίτερος μετά την 16η Απριλίου 2003, ημερομηνία η οποία καθιστά την Τουρκία «κατοχική δύναμη ευρωπαϊκών εδαφών» και της δημιουργεί σοβαρά προβλήματα ως προς την αξιολόγηση της συμπεριφοράς της από πλευράς διεθνούς παράγοντος.

Από όλα τα ανωτέρω καθίσταται σαφές ότι η νέα κατάσταση στο σύμπλοκο της νοτιοανατολικής Μεσογείου αποκτά νέα αρχιτεκτονική δομή, στην ολοκλήρωση της οποίας θα συμβάλλουν και η Ευρωπαϊκή Ένωση και ο ΟΗΕ ώστε να ανακάμψουν από απόψεως κύρους και θεσμικής ισχύος, με στόχο την εδραίωση της ειρήνης, της ασφάλειας και της δικαιοσύνης.

Η Ελλάδα ενώπιον των νέων αυτών γεωπολιτικών συνθηκών οφείλει να κινηθεί σε επίπεδο εξωτερικής πολιτικής στους εξής άξονες, με δεδομένα τη γεωγραφική της θέση και τις ιδιότητές της ως μέλους του ΝΑΤΟ και της Ευρωπαϊκής Ένωσης:

1. Πρέπει να αξιοποιήσει το τεράστιο κεφάλαιο εμπιστοσύνης και καλών σχέσεών της με τις ΗΠΑ τον αραβικό κόσμο και το Ιράν ώστε να συμβάλει στην προσέγγιση των χωρών αυτών με τις ΗΠΑ.

2. Πρέπει να βελτιώσει την ποιότητα των σχέσεών της με το Ισραήλ στον τεχνολογικό, αμυντικό και πολιτισμικό/μορφωτικό τομέα λαμβάνοντας σοβαρά υπόψη το κράτος αυτό αναδεικνύεται ως νέος ισχυρότατος παράγων ισορροπίας στη Μέση Ανατολή. Στο πλαίσιο αυτό να προσφέρει τις καλές της υπηρεσίες στις σχέσεις μεταξύ Ισραήλ και Παλαιστινιακής Κυβερνήσεως, αλλά πάντα στο μέτρο που και το ίδιο το Ισραήλ το επιθυμεί³.

3. Για να μην θυμίζουμε το ... προσκοπάκι που περνά την γιαγιά απέναντι ενώ αυτή ... δεν θέλει!

3. Να υποστηρίξει τις διαδικασίες εκδημοκρατισμού της Τουρκίας, να στηρίξει την ευρωπαϊκή της πορεία και να εισηγείται θετικά για τη γείτονα προς τα ευρωπαϊκά όργανα όταν διαπιστώνει προόδους στα ζητήματα πολιτικών ελευθεριών και ανθρωπίνων δικαιωμάτων, στη μείωση του «βαθέως κράτους» και του τουρκικού εθνικισμού, όπως και να ενισχύει τις θετικές διμερείς ή διεθνείς πρωτοβουλίες της δημοκρατικώς εκλεγμένης κυβέρνησης του κ. Τ. Ερντογάν όταν αυτές χαρακτηρίζονται από ειλικρίνεια και διαλλακτικότητα.

4. Να στηρίξει τις διαδικασίες δημιουργίας ευρωπαϊκής ΚΕΠΠΑ η οποία δεν θα ανταγωνίζεται αλλά θα λειτουργεί συμπληρωματικώς με αυτήν του ΝΑΤΟ και των ΗΠΑ.

Είναι γεγονός ότι αρχίζει μια μακρά περίοδος επουλώσεως των διπλωματικών και ψυχολογικών τραυμάτων μεταξύ των ΗΠΑ - Αγγλίας και της Ευρώπης, όπως και μια μακρά περίοδος προβληματισμού της Ευρώπης σχετικά με την διεθνή της θέση και την ανάληψη των αμυντικών ευθυνών της και ως προς το εσωτερικό της αλλά και ως προς το αμέσως επιρροής γεωγραφικό περιβάλλον της.

Ως προς το δεύτερο σκέλος η Ευρωπαϊκή Ένωση θα πρέπει να εξετάσει τις προϋποθέσεις υλοποίησης του Ευρωπαϊκού Σχεδίου Δράσεως για τις Δυνατότητες της ΚΕΠΠΑ, της 1ης Μαρτίου 2003, δηλαδή τις δυνατότητες καλύψεως των ευρωπαϊκών αναγκών σε οπλικά συστήματα και τις δυνατότητες εξασφάλισης της αναγκαίας χρηματοδότησεως για το σκοπό αυτό.

Θα πρέπει να εξετάσει τους τρόπους δημιουργίας ενός Ευρωπαϊκού Οργανισμού Εξοπλισμών ο οποίος θα στοχεύει: i) στην ενίσχυση της βιομηχανικής και τεχνολογικής βάσεως της Ευρωπαϊκής Ένωσης, ii) στην δημιουργία των προϋποθέσεων υλοποίησης και λειτουργίας Ενιαίας Ευρωπαϊκής Αγοράς Αμυντικών Προϊόντων, και iii) στον προγραμματισμό ενισχύσεως των δαπανών των προοριζομένων για την έρευνα στον τομέα της αμυντικής τεχνολογίας.

Οι ΗΠΑ, με πληθυσμό 286 εκατ. κατοίκους και ΑΕΠ 10,2 τρις \$USA εδাপάνησαν συνολικώς για την άμυνά τους 397 δις. \$USA (2003) εκ των οποίων τα 58,6 δις. \$USA εδαπανήθησαν στον τομέα της Έρευνας και Ανάπτυξης.

Οι 15 της Ευρωπαϊκής Ένωσης με διπλάσιο πληθυσμό, δηλ. 464 εκατ. κατοίκους (2001) και ΑΕΠ 8,2 τρις. \$USA (2001) εδαπάνησαν συνολικώς για την άμυνά τους 160 δις. \$USA (2002), δηλ το ήμισυ του αντιστοίχου αμερικανικού ποσού εκ των οποίων τα 21,4 δις. \$USA, δηλ και πάλιν το ήμισυ του αντιστοίχου αμερικανικού, εδαπανήθησαν στον τομέα της Έρευνας και Ανάπτυξης.

Δεδομένου του γεγονότος ότι η ευρωπαϊκή αμυντική βιομηχανία δεν χαρακτηρίζεται από οπλική ομοιογένεια και συμβατότητα, ο καθείς μπορεί να φαντασθεί το κολοσσιαίο ύψος των δαπανών που θα απαιτηθούν ώστε να καταστεί δυνατή η υλοποίηση μιας μελλοντικής ευρωπαϊκής ενιαίας και συμβατής οπλικής βιομηχανίας. Δεν συζητούμε βεβαίως για τα έξοδα λογιστικής οργάνωσης των ευρωπαϊκών κρατών που θα συμμετάσχουν, εάν δεχθούν σε ένα ανάλογο πρόγραμμα ΚΕΠΠΑ.

Αυτά, θα πρέπει να αποτελέσουν αντικείμενο προβληματισμού μιας Ευρώπης η οποία θα ήθελε «αντιπαράθεση» με την υπερατλαντική της Σύμμαχο αλλά και με ένα σημαντικό μέρος των νέων αλλά και «γηραιότερων» μελών της. Αντιπαράθεση η οποία θα αποβεί εις βάρος του δυτικού πολιτισμού και των δημοκρατικών και πνευματικών του αξιών. Πρέπει και εδώ να επιδειχθεί ευρωπαϊκή διάθεση για συνθετική προσέγγιση ώστε να επιτευχθεί διεθνής ισορροπία. Θα συμφωνήσω κι εγώ με τον Νέστορα της ελληνικής διπλωματίας, πρέσβη κ. Π. Μολυβιάτη ότι «υγιής κατάσταση είναι μόνο η ισορροπία δυνάμεων»⁴. Πιστεύουμε ακραδάντως ότι ουδείς σώφρων πολιτικός ηγέτης της «Γηραιάς Ηπείρου» θα κατέφευγε σε ανάλογες επιλογές. Οι ΗΠΑ ήταν, είναι και θα συνεχίσουν να είναι ο έτερος πόλος αυτών των δημοκρατικών και πολιτιστικών ιδεωδών και ο μόνος σώφρων ευρωπαϊκός προσανατολισμός είναι αυτός που θα επιδιώκει την Συμπληρωματικότητα και τη Συνεργασία της Ευρωπαϊκής Ένωσης και της ένθεν του Ατλαντικού Μεγάλης Συμμάχου της.

4. Βλ. Π. Μολυβιάτης, «Ο Πόλεμος στο Ιράκ: Αιτίες και Συνέπειες. Ριζικές αλλαγές στην πολιτική των ΗΠΑ», *Διεθνείς Οικονομικές Σχέσεις και Διπλωματία*, τεύχ. 3, Απρίλιος 2003, σελ. 59.